

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 97/07-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. mája 2007 predbežne prerokoval sťažnosť D. O., K., zastúpenej advokátkou Mgr. V. D., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu pred mučením, krutým, neľudským, ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestom podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na súkromie podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na prijímanie opatrení zo strany štátu na odstraňovanie diskriminácie žien podľa čl. 2 písm. e) Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien a práva na zabezpečenie účinnej ochrany žien prostredníctvom národných súdov a iných verejných inštitúcií proti aktu diskriminácie podľa čl. 2 písm. c) Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien postupom a rozhodnutím Krajskej prokuratúry v K. č. k. KPt 1850/06-16 z 3. januára 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. O. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. marca 2007 doručená sťažnosť D. O., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. V. D., K., smerujúca proti Krajskej prokuratúre v K. (ďalej len „krajská prokuratúra“), vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu pred mučením, krutým, neľudským, ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestom podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na súkromie podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a podľa čl. 8 dohovoru, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, práva na prijímanie opatrení zo strany štátu na odstraňovanie diskriminácie žien podľa čl. 2 písm. e) Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien a práva na zabezpečenie účinnej ochrany žien prostredníctvom národných súdov a iných verejných inštitúcií proti aktu diskriminácie podľa čl. 2 písm. c) Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien postupom a rozhodnutím krajskej prokuratúry č. k. KPt 1850/06-16 z 3. januára 2007, ktorou sa sťažovateľka domáhala vydania nálezu, ktorým ústavný súd vysloví porušenie uvedených základných práv, zruší uznesenie krajskej prokuratúry č. k. KPt 1850/06-16 z 3. januára 2007, vec vráti krajskej prokuratúre na ďalšie konanie, prizná sťažovateľke finančné zadosťučinenie 500 000 Sk a zaviazá krajskú prokuratúru na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že na nej a na jej deťoch je dlhodobo páchané násilie vo vzťahu zo strany jej bývalého manžela, s ktorým dosiaľ zotrúva v spoločnej domácnosti, pretože pomery jej nedovoľujú zabezpečiť si samostatné bývanie. Sťažovateľka uzatvorila manželstvo 6. júna 1987 a rozvedené bolo rozsudkom Okresného súdu Košice I č. k. 12 C 329/01-23 z 25. septembra 2002. Z manželstva pochádzajú dve deti, a to D., nar. 1987, a B., nar. 1990. Násilie na sťažovateľke bolo páchané už počas manželstva a je páchané dosiaľ. Bývalý manžel ju a jej staršieho syna viac ráz fyzicky

napadol, v dôsledku čoho bola opakovane nútená vyhľadať lekárske ošetrovanie, slovné na ňu útočil, vyhrážal sa jej a ničil zariadenie domácnosti. Sťažovateľka často privolávala políciu, jej manžel bol opakovane obvinený z priestupku, avšak nikdy nebol odsúdený. Pretože takéto správanie bývalého manžela voči sťažovateľke pretrváva dosiaľ, sťažovateľka podala 18. júla 2006 Okresnej prokuratúre K. (ďalej len „okresná prokuratúra“) trestné oznámenie, ktorým žiadala začať trestné konanie proti jej bývalému manželovi. Uznesením z 10. augusta 2006 začal vyšetrovateľ Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru K. vo veci trestné stíhanie pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa ust. § 208 ods. 1 písm. a) a b) Trestného zákona a uznesením sp. zn. ČVS: ORP-711/2-OVK-2006 z 15. augusta 2006 bolo vznesené obvinenie voči bývalému manželovi sťažovateľky pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa ust. § 208 ods. 1 písm. a), b) a e), ods. 2 písm. a) a d) Trestného zákona. Dokazovanie bolo vykonané výsluchom sťažovateľky, svedkov, listinnými dôkazmi a v konaní bola ustanovená i znalkyňa z odboru psychológie PhDr. E. K. So závermi vypracovaného znaleckého posudku tejto znalkyne sťažovateľka nesúhlasila, avšak oponentský znalecký posudok si vypracovať pre nedostatok finančných prostriedkov nenechala.

Uznesením okresnej prokuratúry z 27. októbra 2006 prokurátor rozhodol o zastavení trestného stíhania, ktoré odôvodnil tým, že je nepochybné, že skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, sa nestal, keď nedošlo k naplneniu pojmových znakov skutkovej podstaty trestného činu. Ako vyplýva z odôvodnenia tohto rozhodnutia, obvinený spáchanie skutku poprel a uviedol, že v spoločnej domácnosti so sťažovateľkou dlhodobo v období 2003 - 2006 nikdy nežili a sťažovateľka sa späť do bytu vrátila v marci 2006. Ďalej boli vypočutí D. O., ml. a D. O., bolo vykonané znalecké dokazovanie a z jeho záveru a z obsahu výsluchu znalkyne vyplýva, že u obv. D. O. neboli zistené sklony k týraniu, jeho osobnosť nejaví známky psychopatie a sociopatie, a pokiaľ ide o sťažovateľku, u nej nemožno konštatovať masívne znaky týrania, následky a stopy fyzického a psychického týrania, či psychického násillia. U syna D. však bol znalkyňou diagnostikovaný syndróm týraného dieťaťa s pomernou participáciou oboch rodičov. Pokiaľ ide o osobnosť sťažovateľky, znalkyňa uviedla, že u nej boli diagnostikované poruchy podmienené dlhodobým užívaním liekov a celkovým osobnostným profilom, kde dominuje nerolabilita

a rizikové schémy správania znásobené užívaním alkoholu súbežne so psycholeptikami. Zo znaleckého posudku z odvetvia psychiatrie bolo zistené, že obvinený je nevyrovnaná osobnosť s alkoholizmom II. - III. fázy, bez závislosti, t. č. v liečbe, ktorú rešpektuje.

Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 1025/06-17 z 27. októbra 2006 sťažnosť, v ktorej spochybňovala najmä závery znaleckého dokazovania a uviedla, že vec bola nesprávne právne posúdená a nebol dostatočne zistený skutkový stav veci v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodnutie.

Krajská prokuratúra uznesením č. k. Kpt 1850/06-16 z 3. januára 2007 sťažnosť sťažovateľky zamietla, pretože prokurátor krajskej prokuratúry sa stotožnil so závermi a dôvodmi uvedenými v označenom uznesení okresnej prokuratúry. Ako vyplýva z obsahu tohto rozhodnutia, krajská prokuratúra preskúmala v zmysle § 192 ods. 1 Trestného poriadku správnosť výrokov označeného uznesenia a dospela k záveru, že sťažnosť sťažovateľky nie je dôvodná, a to najmä s poukazom na to, že v konaní nebolo preukázané, že by v dôsledku páchatel'ovho týrania alebo zlého zaobchádzania s blízkou osobou, ktoré by sa vyznačovalo vyšším stupňom hrubosti, bezcitnosti a určitou trvalosťou a ktoré by pociťovala týraná osoba ako ťažké príkorie, bolo spôsobené sťažovateľke takéto fyzické alebo psychické utrpenie. Krajská prokuratúra poukázala i na to, že v priebehu konania nevznikli ani pochybnosti o objektívnosti a správnosti znaleckého dokazovania a jeho záverov a pokiaľ ide o jej syna, poukázala na to, že požíva alkohol, čo je dôvodom konfliktov medzi ním a obvineným, ktorý ho z tohto dôvodu odmieta pustiť do bytu. Krajská prokuratúra sa v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberala i tým, že manželstvo sťažovateľky bolo rozvedené na návrh obvineného, ktorý zdôrazňoval, že sťažovateľka dlhší čas opúšťala spoločnú domácnosť a o túto sa nestarala, nežila s obvineným posledné tri roky, a ak sa k nemu nast'ahovala, stalo sa tak na základe jeho žiadosti s tým, že náklady bývania znášal obvinený. S poukazom na výsledky vykonaného vyšetřovania krajská prokuratúra konštatovala, že nebolo preukázané, že sa skutok, pre ktorý bolo vedené trestné stíhanie, stal. Toto rozhodnutie krajskej prokuratúry bolo sťažovateľke doručené 16. januára 2007.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu uviedla vo vzťahu k tvrdenému porušeniu práva na ochranu pred neľudským a ponižujúcim zaobchádzaním, že toto jej právo bolo porušené tým, že „orgány činné v trestnom konaní boli povinné vykonať efektívne vyšetrovanie a prijať účinné opatrenia na ochranu sťažovateľky“, a ak tak neurobili, porušili tomu zodpovedajúcu pozitívnu povinnosť štátu prijať opatrenia spôsobilé zabrániť vystaveniu sťažovateľky mučeniu, či ponižujúcemu zaobchádzaniu zo strany jej bývalého manžela.

Vo vzťahu k označenému porušeniu práva na ochranu súkromného života sťažovateľka uviedla, že krajská prokuratúra do tohto jej práva neoprávnene zasiahla, keď nechránila výkon tohto práva pred zásahmi doň zo strany jej bývalého manžela, hoci je nepochybné, že právo na ochranu súkromného života zahŕňa i právo na zachovanie psychickej a fyzickej integrity a vzťahy sťažovateľky k členom jej rodiny. Účinné prešetrenie obvinení sťažovateľky musí zahŕňať aj vysporiadanie sa s rozpormi, na ktoré sťažovateľka poukázala najmä v súvislosti so znaleckým dokazovaním, jeho závermi a priebehom, pričom tieto mohli byť podľa jej názoru odstránené iba nariadením ďalšieho znaleckého dokazovania.

Vo vzťahu k označenému porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy sťažovateľka najmä zdôraznila, že toto právo bolo porušené tým, že „štát nezabezpečil efektívne vyšetrovanie jej obvinení v rámci trestného konania“, a vo vzťahu k právu na ochranu pred diskrimináciou tým, že „zo strany štátu nedošlo k prijatiu príslušných opatrení na odstránenie diskriminácie sťažovateľky zo strany jej bývalého manžela“.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Krajská prokuratúra v K. postupom a rozhodnutím v konaní vedenom pod sp. značkou č. k. KPt 1850/06-16 zo dňa 3. januára 2007 porušila základné ľudské práva a slobody sťažovateľky podľa čl. 16 ods. 2, článku 19 ods. 2, a ľudských práv a základných slobôd podľa článku 3, článku 8, článku 13 a článku 14 v spojitosti s článkami 3, 8 Európskeho dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd, a ľudských práv a čl. 2 písm. c) a e) Dohovoru o diskriminácii žien.

Uznesenie Krajskej prokuratúry v K. sp. značka KPt 1850/06-16 zo dňa 3. januára 2007 sa zrušuje.

Ústavný súd vracia vec na ďalšie konanie Krajskej prokuratúre v K.

Krajská prokuratúra v K. je povinná vyplatiť sťažovateľke finančné zadostučinenie vo výške 500 000,- Sk (slovom: päťsto tisíc korún slovenských) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia a nahradiť jej a jej právnej zástupkyňi trovy konania a trovy právneho zastúpenia na Ústavnom súde v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného

práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa § 53 ods.1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Sťažnosť sťažovateľky smeruje proti rozhodnutiu krajskej prokuratúry č. k. KPt 1850/06-16 z 3. januára 2007, ktorou bola zamietnutá jej sťažnosť smerujúca proti rozhodnutiu okresnej prokuratúry z 27. októbra 2006, ktorým prokurátor rozhodol o zastavení trestného stíhania. Sťažovateľka tvrdí, že napadnutým rozhodnutím krajskej prokuratúry bolo porušené jej základné právo podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 3 a čl. 8 ods. 1 dohovoru.

Podľa § 34 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2). Aj podnet v zmysle § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre a opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre poskytujú účinnú ochranu práv a právom chránených záujmov (mutatis mutandis IV. ÚS 158/03).

Podľa už citovaného § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Právomoc nadriadeného prokurátora preskúmať napadnutý postup a rozhodnutie krajskej prokuratúry z hľadiska sťažovateľkou namietaného porušenia jej základných práv vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k postupu a napadnutému rozhodnutiu krajskej prokuratúry.

Pokiaľ sťažovateľka s uznesením krajskej prokuratúry č. k. KPt 1850/06-16 z 3. januára 2007 a jej postupom nesúhlasila, mala využiť prostriedok, ktorý jej zákon na ochranu základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorého bola oprávnená podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre.

Pretože zo sťažnosti sťažovateľky nevyplýva, že tento postup pri ochrane pred porušovaním svojich práv a slobôd využila, ústavný súd sťažnosť odmietol pre neprípustnosť, pretože sťažovateľka pred jej podaním nevyužila všetky účinné právne prostriedky nápravy. Navyše sťažovateľka namieta porušenie takých svojich základných práv postupom a rozhodnutím krajskej prokuratúry, ktoré nie sú v príčinnej súvislosti s postupom a rozhodovaním krajskej prokuratúry v namietaných veciach, a preto je sťažnosť ako celok zjavne neopodstatnená.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. mája 2007